

Notatka służbowa

ze spotkania przedstawicieli Biur: Rzecznika Praw Obywatelskich i Rzecznika Praw Dziecka

Z inicjatywy Rzecznika Praw Obywatelskich, dr. Janusza Kochanowskiego, został nawiązany kontakt z instytucją Rzecznika Praw Dziecka w celu określenia zasad, na jakich będzie kontynuowana współpraca obu instytucji oraz ustalenia priorytetowych obszarów wspólnego zainteresowania.

W dniu 22 sierpnia 2008 r. w siedzibie BRPO odbyło się spotkanie przedstawicieli BRPO i BRPD poświęcone określeniu zasad i zakresu współpracy w obszarach: ochrony praw dzieci do życia i zdrowia, do edukacji, do bezpieczeństwa socjalnego, do ochrony przed przemocą i demoralizacją. Stanowisko Rzecznika Praw Obywatelskich w sprawie stanu przestrzegania praw dzieci zostało zawarte w Informacji o działalności RPO za rok 2007 oraz w Biuletynie RPO nr 62 *Zdrowie Dzieci i Młodzieży w Polsce* (maj 2008).

Ustalono, że przedstawiciele BRPO i BRPD będą utrzymywać stały kontakt w sprawach merytoryczno-organizacyjnych i spotykać nie rzadziej niż co kwartał w celu wypracowywania wspólnych stanowisk w sprawach dzieci.

Szczególnym przedmiotem wspólnego działania obu instytucji w 2008 roku będzie problem tzw. eurosieroctwa. Pozostaje aktualna oferta Rzecznika Praw Obywatelskich wspólnej organizacji w 2009 r. konferencji z okazji XX rocznicy uchwalenia przez ONZ Konwencji o prawach dziecka.

Eurosieroctwo

Wyjazdy rodziców za granicę mogą wyrzucić ujemny wpływ na życie rodzinne, w szczególności na dzieci. Dzieje się tak zarówno wtedy, gdy dzieci emigrują wraz z rodzicami i w obcym kraju muszą dostosowywać się do nowych warunków życia (np. odmienne wymagania szkolne, nieznaną języka), jak i wówczas, gdy pozostają w kraju same lub z jednym z rodziców, z krewnymi, sąsiadami, a zwłaszcza, gdy trafiają do placówek opiekuńczo-wychowawczych. Wskazuje się m.in. na takie negatywne konsekwencje migracji rodziców, jak obniżenie motywacji ucznia do nauki, wyrażające się w poziomie frekwencji, ocenach i nieodrabianiu prac domowych, a także spędzanie więcej czasu poza domem i szkołą.

Negatywne dla dzieci konsekwencje procesów migracyjnych nie zawsze są rekompensowane korzystnymi zjawiskami, takimi jak poprawa statusu materialnego rodziny,

wzrost samodzielności dzieci i młodzieży, wyjazd rodziców o skłonnościach dysfunkcyjnych czy patologicznych (alkoholizm, przemoc, przestępczość).

Choć wydaje się, że wśród szeregowych pracowników PCPR i funkcjonariuszy policji rośnie świadomość wyzwań związanych z eurosieroctwem, to na poziomie ogólnokrajowym społeczne konsekwencje tego zjawiska są słabo rozpoznane, oceniane najczęściej fragmentarycznie. Nierozpoznany jest problem jakości życia rodzinnego po powrocie rodziców (rodzica) do kraju.

Rekomendacje:

1. Opieka konsularna nad rodzinami z dziećmi w krajach stałego lub czasowego osiedlenia.
2. Monitoring sytuacji dzieci pozostawionych przez rodziców (rodzica) w kraju z perspektywy edukacyjnej, socjalno-opiekuńczej, zdrowotnej, prewencyjno-prawnej.
3. Monitoring sytuacji rodzin po powrocie z emigracji, ze szczególnym uwzględnieniem powrotu osób o skłonnościach dysfunkcyjnych lub patologicznych.
4. Uznanie tzw. eurosieroctwa za niezależny czynnik mogący pogarszać sytuację edukacyjną, socjalną i zdrowotną dzieci, który powinien być uwzględniany w skoordynowanych działaniach profilaktyczno – interwencyjnych podejmowanych w sektorach: edukacji, polityki społecznej, zdrowia, a także spraw wewnętrznych i administracji oraz sprawiedliwości. Należy rozważyć potrzebę wprowadzenia stosownych zmian w Kodeksie Rodzinnym i Opiekuńczym.
5. Wspólna ocena jakości współpracy między odpowiedzialnymi instytucjami państwowymi, samorządowymi i organizacjami pozarządowymi.

(Prof. Janusz Szymborski, Pełnomocnik RPO ds. Rodziny)